

BYTČIANSKA FILATELIA

INFORMAČNÝ BULLETIN VYDÁVA KLUB FILATELISTOV V BYTČI
PRE ČLENOV A PRIAZNIVCOV

Ročník IV.

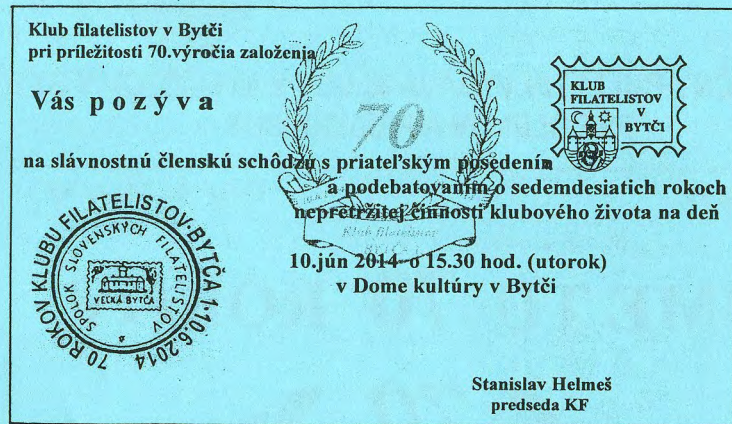
Číslo 6 / 2014 / 41

SME TU 70 ROKOV

Vážení filatelisti, priaznivci filatelie, vážení priatelia,

Je mesiac jún, iný ako pred sedemdesiatimi rokmi, ale totožný v tom, že 10. júna 1944 bola pri založení klubu filatelistov zrejme aspoň pocitmi slávnostnejšia atmosféra a teraz po sedemdesiatich rokoch si ju chceme pripomenúť. Preto bez dlhých slov, prečítajte si pozvánku a podľa vlastného uváženia, ak Vám to čas dovolí, prídte !

Snažili sme sa vzhľadom na možnosti pripraviť aj niečo trvalejšieho charakteru a sami posúďte, do akej miery sa to podarilo. Z tohto pohľadu chcem poďakovať pánu Jozefovi Janáčovi z Považskej Bystrice, ktorý ochotne vykonal pre nás grafické práce na príležitostnej pečiatke, zhotovil ilustrovaný poštový lístok, Pamätný list a grafiku pre personalizovanú známku.

Chcem poďakovať Združeniu klubov filatelistov stredného Slovenska so sídlom v Žiline za podporu nášmu klubu a verbálne uznanie našej doterajšej činnosti pre Zväz slovenských filatelistov.

Osobitne ďakujem Mestu Bytča a jeho primátorovi pánu Miroslavovi Minárčikovi, u ktorého nachádzame pochopenie a podporu v našej činnosti. Keď počúvame, aké ťažkosti majú niektoré kluby, o to viac si vážime jeho ústretovosť a podporu. Podobne ďakujem Zväzu slovenských filatelistov a jeho predsedovi Miroslavovi Ňaršíkovi, ktorý činnosť podporuje a osobne sa zúčastňuje našich akcií. V tomto ohľade nie je možné opomenúť pani Ing. Jarmilu Brichtovú, riaditeľku odboru poštových služieb Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, ktorá významnou mierou podporila nielen XXX. Dni filatelie Slovenska, ktoré náš klub organizoval v minulom roku, ale osobne sa zúčastňuje všetkých podujatí s priateľským slovom, ktoré uznáva našu prácu i nabáda k ďalšej činnosti. Ďakujem Klubu zberateľov v Hliníku, združeniu Galza a všetkým Vám, ktorí nás podporujete.

Stanislav Helmeš, predseda KF

Glosár redaktora o „zmocňovateľoch“ na katalógové čísla

V deväťdesiatych rokoch bol som členom návrhovej komisie slovenskej známkovej tvorby pri Ministerstve dopravy, pôšt a telekomunikácií SR. V návrhovej komisii, poradnom orgáne ministra dopravy, pôšt a telekomunikácií sa rozhodovalo, ktoré návrhy sú najvhodnejšie na realizáciu. Iba v kuloároch sa spomenulo, ktorý z umelcov by mohol tú, ktorú tému spracúvať. Pravda, na to už bola a je kompetentná realizačná komisia.

Pred štyrmi rokmi, keď som zistil, že bude vydaná známka k stému výročiu narodenia spisovateľa Dominika Tatarku, dúfal som, že akad. mal. Marián Čapka, ktorý pozná jeho rodisko, bol tam na nie jednom podujatí, vyhotovil niekoľko krásnych diel, vrátane najznámejšej zvoničky, mohol by byť autorom návrhu. Nestalo sa. Pritom od bývalých členov realizačnej komisie viem, že v nej platilo nepísané, ale uznávané pravidlo, že návrh vypracuje umelec z regiónu, znalý prostredia s možnosťou poznatkov.

Pred tromi rokmi návrhová komisia rozhodla o vydaní známky s námetom Sobášneho paláca v Bytči. Predpokladal som, že námet spracuje ten, ktorý ho dôkladne pozná, kto tam vystavuje. Nestalo sa. Tretí môj námet - Súľovské skaly a Manínska tiesňava návrhová komisia schválila. Koho realizačná komisia poverí? Predsa v realizačnej komisii musí platiť nejaká zásada, princíp, kto a prečo, inak to plodí podozrenie „posúvania si tém navzájom ...“

Je rozhodnuté ! Návrh príležitostnej poštovej známky z emisie Krásy našej vlasti - Manínska tiesňava, výtvarne vypracuje akad. mal. Marián Čapka, ale druhú známku - Súľovské skaly, kde na každoročných túrach pozná skaly, údolia, hrad, Roháče, vodopád atď... Kto bude „robiť skaly“ nevieme. Možno výtvarník, ktorý ich bude hľadať na mape, kde vôbec sú. Je rozhodnuté. Kto rozhodol? Nevedno, ani na akom základe. To zostáva tabu. Na základe čoho realizačná komisia vyberá umelcov sa nevie. Otto Gáča

Spomienka na prvú inauguráciu a na „pána poštára“

Príležitostná poštová známka Dostihy v Mojmírovciach (č. 43, 179) bola vydaná 25. 10. 1994. Pripomenulo sa 180. výročie prvých dostihov v Uhorsku. Bola to prvá známka pomená inauguráciou. Jej súčasťou bola výstava na tému koní z exponátov Ing. O. Pisztona. Inaugurácie sa zúčastnil vtedajší predseda vlády M. Dzurinda, minister a komunita filatelistov. M. Ňaršík pečiatkoval zásielky príležitostnou pečiatkou. Pristavil sa predseda vlády a pozdravil ho: Dobrý deň pán poštár! Mirko Ňaršík pozdrav s úsmevom opätovoľ. Milá spomienka na jedno i na druhé. Tam to začalo ...

Sedemdesiatročná rekapitulácia

Chvalabohu, také výročie pre klub filatelistov na Slovensku nebýva časté. My ho máme a zaradili sme sa medzi tých 24 klubov, ktoré sa založili medzi januárom až júnom 1944 v neľahkom období vojnového času, ale aj v období nebývalého rozvoja filatelie na Slovensku. Patríme medzi tie kluby,

Titulná strana monografie

ktoré sa jubilea dožili. To nabáda k optimizmu. K pokračovaniu v tom, čo klub už dokázal a to je jeho úspešná minulosť. Ako jeden z mála klubov filatelistov ju máme zdokumentovanú, nemusíme sa zamýšľať čo bolo a čo nie. Ktorí boli, aby to čo už je, existovalo naďalej. Minulosť klubu je posolstvom aj pre súčasných, aby na pulze dnešnej nie ľahkej doby vydržali. A tí, ktorí odišli zo ZSF neodišli z klubu. Filatelii sa nespreneverili, len sa vzhľadom na svoje možnosti prispôbili dobe, z ktorej dôsledkami pred rokmi nerátali. Nikto ich nekritizuje a nemusia sa ospravedlňovať. Taká je realita.

Klub filatelistov 53-38 v Bytči má teda históriu svojej činnosti v monografii, ktorá je svojim spôsobom aj kronika, preto nie je potrebné pri rekapitulácii hodnotiť to, čo je zaznamenané. A ak spomenúť, tak poďakovaním tým, ktorí klub zakladali, ktorí ho riadili v neľahkých nasledujúcich rokoch po založení, ktorí ho riadia

svojou dobrovoľnou nezištnou prácou doteraz. To bolo a je to dobro, ktoré pomáhalo a pomáha vytrvať.

Keď 10. júna 1944 sa zakladal Spolok slovenských filatelistov vo Veľkej Bytči, medzi zakladajúcimi členmi boli dvaja židia. Bol jún 1944 (!) a za predsedu klubu bol zvolený 49 ročný žid Gejza Gansler. Na vzťahoch nič nemenila skutočnosť, kto bol kým, išlo o človeka. Neskorší predseda KF Ladislav Gondžár uviedol, že priateľstvo zostalo priateľstvom. Keď akad. maliar Stanislav Biroš robil prvú klubovú pečiatku, do jej dolnej časti ako ozdobu dal šesťcípú hviezdu. Aj z histórie vidieť, že filatelisti v Bytči vždy vychádzali v dobrom, čo pokračuje aj pod vedením Stanislava Helmeša, predsedu KF.

Príležitostná pečiatka

V našom klube od roku 1972 bol činný krúžok mladých filatelistov. Mal päť členov a z nich dodnes dvaja sú aktívni filatelisti. Mons. Ján Vallo a JUDr. Miloš Gero. Vydržali. Ten prvý mimoriadne organizačne činný, ktorý posúva slovenskú filateliu dopredu ako predseda Spoločenstva sv. Gabriel. Po rokoch sa opäť oživil krúžok mladých filatelistov o čo sa roky snažil predseda klubu Stanislav Helmeš. Podarilo sa. Vedie krúžok mladých filatelistov, ktorí sa zúčastňujú filatelickej olympiády.

Klub filatelistov v Bytči sa nikdy nezapájal do nijakej politiky. Neútočil, snažil sa o to, aby členovia boli spokojní. Riadil sa oným biblickým „Čo dáš, to sa ti vráti“ alebo „Čo zaseješ, to budeš zať“. Na druhej strane neostával pasívny alebo neutrálny, ak sa robili protivenstvá a krivdilo sa spravodlivým a svedomitým, pretože sa žiadalo porovnávať slová a skutky, aby sa ukázala pravda. V roku 2011 po prvý raz v histórii klubu bol založený bulletin, ktorý vychádza ako mesačník. Popri ústrednom Spravodajcovi ZSF a bulletinu, ktorý vychádza raz ročne v Košiciach, Košice vo filatelii, je bulletin Bytčianska filatelia jednou z troch filatelistických tlačí vychádzajúcich v súčasnosti na Slovensku. Bulletin podľa štatútu je v prvom rade zameraný na mesto a okolie. Prináša poznatky aj z regiónu, a vďaka dopisovateľom z ďalších klubov uverejňuje nielen informatívne, ale aj odborné príspevky.

Ak sa vraví, že smer plavby neurčuje vietor (ani ten z vyšších kruhov), ale smer určuje sám klub nastavením plachiet klubu, potom KF v Bytči má plachty nastavené tak, aby bolo viac porozumenia ako prípadne vnášanaj trpkosti od iných iným, jednotlivcom alebo klubom. Prirodzený svet filatelie ako zberateľstva má poslanie hľadania, poznávania, skúmania a v súhrne schopnosti myslenia v zameranom smere a to sa snažia plniť členovia klubu i tí, ktorí boli a nie sú organizovaní v ZSF. Všetko by však bolo iba jednostranné, ak by nebola schopnosť normálnej ľudskej komunikácie. Tá medzi členmi klubu je a preto sa činnosť darí. Ak tá by chýbala, a to je už iba úvaha, mohlo by dôjsť k tomu, že vedomostne vynikajúci jednotlivci, ktorí presadzujú iba svoju interpretáciu bez možnosti pragmatickej dohody s inými, nemohol by posúvať vývoj vpred. Naopak, stal by sa brzdou, pretože by zostal izolovaný. Okrem zopár členom vedenia by iným nechýbal.

Klub filatelistov v Bytči si pripomenie jubileum tak, ako to už urobili a ešte urobia ďalšie kluby filatelistov, ktorých oslovil Zväz slovenských filatelistických spolkov v novembri 1943 a začali sa organizovať zakladaním spolkov slovenských filatelistov. Taký vzostup filatelie na Slovensku nebol zaznamenaný nikdy predtým, ani nikdy potom. Nebolo to zmietanie sa spoločenského života, ale usmerňovanie. Nebola to statickosť, nezájum, bola to evidentná snaha napredovať. Tak sa konalo aj v meste Bytča, kde tradícia priateľstva pretrvávala, pokračovala a trvá. Kde sa spájajú členovia aj iných združení a spoločne tvoria, propagujú, organizujú podujatia. Pri jubileu sa žiada popriať „dobre nastavené plachty“.

- og -

O Sobášnom paláci v Bytči a jeho majiteľoch (2)

Po úmrtí jediného syna Juraja Turzu – Imricha 19.10.1621 v Mikulove (nar. 11.9.1598 na zámku v Bytči) v čase o vyjednávaní o mier s cisárom ako zástupca Gabriela Bethlena, Bytča začala upadať. Vdova po Imrichovi Kristína sa v roku 1624 vydala za Mikuláša Esterházyho. Svadba už nebola v Sobášnom paláci v Bytči ale v Sučanoch. Oddávajúcim bol kardinál Peter Pázmaň. (V histórii sa táto svadba spomína ako najväčšia uhorská svadba 17. storočia). Išlo o dva najbohatšie rody v Uhorsku. Výdajom Kristíny sa panstvo v Bytči a tým aj Sobášny palác dostali do rúk rodu Esterházióvcov. Vlastníkmi Sobášneho paláca v Bytči ako aj zámku v 17. – 19. storočí boli Esterházióvci a z nich postupne :

1626-1645 Mikuláš, ktorého vychovali jezuiti, v roku 1625 sa stal palatínom. V roku 1641 prenajal sobášny palác za 40 000 zlatých Imrichovi Balašovi.

1645-1712 Pavol, syn Mikuláša bol povýšený do stavu kniežaťa. Roku 1649 prenajal celé panstvo Gabrielovi Ilešháziimu a ten ho prenajal miestnej šľachte.

1712-1720 Michal

1720-1721 Anton Jozef

1721-1762 Pavol Anton II.

1762-1790 Mikuláš Jozef

1790-1835 Mikuláš vykúpil späť celé panstvo

1835-1862 Pavol Anton III.

1862- Sobášny palác a zámok prevzal do správy Leopold Popper,

1868 - Sobášny palác a zámok kúpil Leopold Popper.

Ako sa postupne menili majitelia i nájomníci, menil sa aj spôsob využívania Sobášneho paláca. V roku 1627 Sobášny palác slúžil ako sýpka a soľný sklad. Bolo tam 26 balíkov soli, pričom jeden balík vážil 120 kg. Soľ sa dovážala z Poľska na pltiach, na plčovisko v Bytči (prístav pre plte). Na prízemí paláca bola kuchyňa. V roku 1647 Sobášny palác vyhorel. Bol opravený, avšak už nie pre účely reprezentácie, ale skladu. Na prízemí boli dvoje zelené kachle, dve samostatné izby, v každej jedna posteľ.

Na poschodie do hornej sály viedlo kamenné schodisko nad ktorým bolo veľké sklenené svietidlo na železnej podpere. Na strope sály boli mohutné trámy ozdobené vyrezávanými ružami z dreva. Dve vkusné kachle boli v blízkosti schodov. Jedenásť veľkých okien malo sklo v železných rámi-koch. Na povale bola vrstva hrnčiarskej hlíny, ktorá chránila proti ohňu. Palác bol zastrešený šindľami.

Podľa opisu paláca z roku 1801 v paláci boli uložené železné nástroje a sudy. V tom čase v ňom býval lesník Višňovský, obilník Michal Zental a veliteľ zámockej stráže Juraj Václavík.

og

Zo Združenia klubov filatelistov stredného Slovenska

Dňa 26. apríla sa v Žiline uskutočnila schôdza výboru Združenia klubov filatelistov stredného Slovenska so sídlom v Žiline podľa programu.

Predseda ZKF Ing. Jozef Vangel CSc., vyhodnotil činnosť klubov ZKF od poslednej schôdze na jeseň minulého roka a konštatoval aktivity vykonané niektorými klubmi. Vyzdvihol prácu aktívnych KF, medzi nimi KF v Bytči, V Liptovskom Mikuláši a v Prievidzi. Informoval o Národnom programe aktívneho starnutia a finančnej podpore z neho plynúci. Predložil návrh na bodové hodnotenie aktivity klubov stredoslovenského regiónu, ktorý sa po pripomienkach schválil. Dal do pozornosti, že XXXI. Dni filatelie Slovenska sa uskutočnia v Poprade 20. a 21. septembra, kde sa vyhodnotí súťaž o najkrajšiu známku roka 2013.

Hospodár ZKF Ján Moravčík podal podrobnú správu o stave hospodárenia. Uviedol, že v minulom roku sa ZSF po prvý raz dostal na úroveň mierneho prebytku čo má vplyv na ZKF, ktorý môže podporiť aktivity klubov. Predseda revíznej komisie Stanislav Helmeš v správe konštatoval, že hospodárenie ZKF sa vykonáva v zmysle stanov a hospodárskej smernice. Poďakoval hospodárovi Jánovi Moravčíkovi za vzorne vedenú evidenciu a navrhol jeho prácu oceniť a odmeniť, k čomu sa pridali ďalší členovia výboru.

V diskusii vystúpili členovia výboru ZKF:

- Dr. Jozef Oško informoval o stave mládežníckej filatelie, pripravovanej FO, poďakoval za podporu, ktorá sa dostáva Komisii mládeže ZSF. Predložil návrh na Cenu združenia Klubov filatelistov regiónu stredného Slovenska na oceňovanie jednotlivcov a kolektívov za ten, ktorý rok. Návrh sa prijal.
- Mgr. Viliam Weiss podal informáciu o pripravovaných podujatiach KF k oslavám 150. výročia narodenia Andreja Hlinku a k ďalším akciám.
- L. Vačko podal informáciu o inaugurácii poštových známok v Pov. Bystrici.
- Dr. Otto Gáňa požiadal ZKF o podporu 70. výročia založenia KF v Bytči.
- Stanislav Helmeš podal návrh na ocenenie primátora mesta Bytča a podobné návrhy podali pre svoje lokality ďalší členovia výboru.

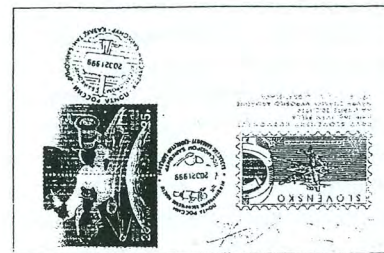
Všeobecne zo strany členov výboru sa pripomenulo, aby aj na výstavách II. a III. triedy exponáty hodnotili porotcovia pre danú súťažnú triedu a ich odporúčania sa pri jednotlivých porotách nemenili. Pochválila sa činnosť KM ZSF a KMF v kraji, ktoré vykazujú činnosť a prihlásili sa na FO do Beluškých Slatín. Žiadala sa väčšia aktivita odborných komisií, pretože odborná činnosť značne zaostáva (Komisia námetovej filatelie). Členovia výboru ZKF konštatovali, že inaugurácii poštových známok, Dni filatelie Slovenska, výstav a ďalších podujatí sa zúčastňuje riaditeľka odboru poštových služieb MDVRR SR Ing. Jarmila Brichtová, ktorá je vo viacerých smeroch nápomocná ZSF i samotným klubom filatelistov a jej činnosť je hodná ocenenia. Prijalo sa v tom smere uznesenie. Zapisali: S.Helmeš, O. Gáňa

Celistvosť k letu kozmonauta Ivana Bellu

Keď sa pripravoval let prvého slovenského kozmonauta, Klub filatelistov 52-19 pri dome armády Trenčín, podal návrh armádnemu výtvarnému štúdiu Bratislava v roku 1998, aby vytvorilo návrh na príležitostnú známku. Návrh bol vyhotovený, ale nebol MDPaT SR realizovaný. V čase prípravy kozmonautov na let bol vládnym splnomocnencom pre ich prípravu genpor. Ing. Štefan Gombík – náčelník štábu letectva Generálneho štábu SR. V príprave bol aj Michal Fulier. Pre let bol po vykonaných testoch vybraný Ivan Bella. Bol členom medzinárodnej rusko – francúzsko – slovenskej posádky. Veliteľom posádky kozmickej lode bol Viktor Michailovič Afanasiev. Členom posádky bol palubný inžinier Jean – Pierre Haigneré z Francúzska. Pred štartom kozmickej lode Sojuz TM-29 vydal KF 52-19 Trenčín prítlač na obálke s neprijatým návrhom na známku v počte 200 kusov, ako aj na niekoľkých poštových lístkoch. Pri odchode vládnej delegácie na kozmodrom Bajkonur genpor. Ing. Štefan Gombík tieto obálky adjustoval poštovými známami Ruska vydanými k letu raketoplánu Atlantis na stanicu MIR v roku 1995 a poštový úrad tieto obálky opečiatkoval dvomi príležitostnými pečiatkami s dátumom štartu kozmickej lode Sojuz TM – 29, 20.2.1999. Tieto celistvosti neboli prevzaté do kozmickej rakety na prepravu a teda neboli opečiatkované na orbite. Polovicu nákladu si genpor. Ing. Štefan Gombík prevzal na propagačné účely a polovica zostala pre KF a použitie pri autogramiáde 18.6.1999.

MDVRR SR vydalo hárček v emisii Prvý kozmický let občana Slovenskej republiky 15.6.1999. Inaugurácia hárčeka sa uskutočnila 18.6.1999 v Dome armády Trenčín za účasti oboch kozmonautov, I. Bellu a M. Fuliera a tvorcov poštovej známky a hárčeka akad. mal. Dušana Nagela, akad. maliara Martina Činovského a rytca Františka Horniaka. Podujatia sa zúčastnili zástupcovia MDPaT SR, doc. Ing. Ľ. Floch, predseda ZSF ako aj manželky kozmonautov. Podujatie pripravili plk. gen. štábu Ing. Milan Kulich, npráp. v. v. Jozef Korený, a Ivo Veliký, ktorý aj podujatie moderoval. Delegáciu prijal primátor mesta Ing. Jozef Žiška, Pošta Trenčín 1 používala 18.6.1999 príležitostnú pečiatku v modrej farbe s fiktívnym obrazom Ikarosa a textom Slovenský Ikaros kozmonaut Ivan Bella.

Jozef Korený, Trenčín

Vážení čitatelia, predmetný príspevok je odpoveďou na článok Jozefa Janáča z Pov. Bystrice, ktorý vlastní predmetnú celistvosť. V bulletine Bytčianska filatelia v č. 2 / 2013 urobil dopyt na jej bližší popis. Ďakujeme pánu Korenému za výklad k predmetnej celistvosti. rr

Burza v kaviarni Olympia

(3. pokračovanie)

Zberateľstvo je záľuba a filatelia v zberateľstve nie je výnimkou. Každý zberateľ niečo hľadá a chce získať. To „niečo“ sa pohybuje na burze a nie na schôdzi. Preto nemožno jedno i druhé hádzať do jedného vreca. Takže či člen Predsedníctva ZSF alebo nečlen, burza v kaviarni Olympia sa stala silnejším magnetom ako schôdza Predsedníctva ZSF. Bez ohľadu na vek toho, ktorého člena. Pravda, okrem trojice najvyšších funkcionárov ZSF. Po čase sme to podaktorí hodnotili tak, že vlastne táto „trojica“ to musí povedať, aby kryla seba a do istej miery aj Zväz slovenských filatelistov.

Od všeobecného konštatovania ku konkrétnym „persónam“, ktoré znamenali základ filatelie.

V úvode som poznamenal, že veľmi rád som počúval pána Sodomku, niekdajšieho obchodníka s filateliou v Bratislave. Objemného pána, akúsi sediacu spokojnosť. Mal svoje „vyárendované“ miesto v rohu druhej miestnosti vpravo od vchodu na ktoré si nikto nedovolil sadnúť. Niečo ako „trón“. „Stolovú“ spoločnosť mu robil JUDr. Eugen Veselý. Pôvodným priezviskom Szántó. Detstvo i mladosť prežil na Spiši, po roku 1945 sa presťahoval do Bratislavy. Bol vyštudovaný právnik, ale ako hovoril, právo nikdy „nerobil“. Ďalší v partii bola osobnosť – Jaroslav Wolf. Čo povedať, „urozprávaný“. Pán, ktorý hovoril čo všetko má, vedel to kvetnato rečami opisovať ale, ale nikdy to nepriniesol ukázať. Z toho sa medzi filatelistami zaužívala slovná poznámka ak sa niečo spochybňovalo : Má toho ako Wolf.

Debaty s pánom Sodomkom boli prednáškami. Svetlo poznania, smer z tmy mnohých nevedomostí. Spočiatku to bol pre mňa ako dar mne neznámemu od mne neznámych, no po krátkom čase zoznámených sa. Človek dostal posmeľujúce krídla zapojenia sa do vravy aspoň odbleskom ich svetla, ktoré bolo v elegantnom (čiastočne bratislavsky povýšenom) podaní. Považoval som to za filatelistické skrášlenie dňa. Tam si človek doťahoval medzery vo vlastných vedomostiach a tie, ako sa javilo boli značné. Po predobedňajšom oznámení čašníkom, že „o chvíľu padla“, chcelo sa mi zatlieskať, ale ostal iba pozdrav bez aplauzu, no v duchu s vďakou. V nových poznatkoch som nikdy neobišiel nasucho. Po nejakom čase, keď som sa zmienil, že hľadám istú špecializáciu, pozval ma pán Sodomka k nemu domov a ja som doslova s otvorenými ústami obdivoval neperforované „archy“ – priehradkové listy známok Prvej slovenskej republiky. Nerozstríhané. Zopár jednotlivých kusov a dvoj pásky, ktoré mal v zásobníku som si kúpil. Už zo slušnosti. Neboli lacné. Možno som zapochyboval, že som preplatil. O niekoľko rokov som ľutoval, že som kúpil len zopár kusov, nakoľko slová pána Sodomku boli akoby prorocké : „Pane doktore, Vy se dožijete toho, že tenhle artikl raz bude ve vysokých penězích“. Nemýlil sa.

Pán Sodomka, pán objemnej hmotnosti hneď po príchode do kaviarne idúc k svojej „lôži“ požiadal pána vrchného, aby mu priniesol „buřta“.

Aj keby to nepovedal, čašník túto samozrejmosť poznal. Potom spravidla sa čašník pri ňom pristavil a ak pán Sodomka zdvihol dva prsty to tvaru „V“, znamenalo, aby priniesol dva páry – párkov, to boli tie „buřty.“ Okolo pol dvanástej sa čašník pána Sodomku úctivo spýtal, či prázdne tanierne, ktoré boli za operadlom môže už odniesť, čo znamenalo, či si pán Sodomka dá ešte jednu porciu alebo s jedením končí. Keď povedal: „Taliře nejím“, čašník tanierne odniesol. Áno, na burze v Olympii bolo aj veselo a napríklad tento zaužívaný rituál až protokol, mladších pobavil. Spomínam na mladého filatelistu Rudolfa Meheša ako sa vedel schuti zarehotať, akoby čakal na tento výrok. Rád som počúval „hovory“ pána Sodomku o automobile Tatra – Sodomka či o karosérii firmy Sodomka myslím zo začiatku tridsiatych rokov alebo kabriolet – Sodomka, ako úsmevy na niečo z „kedysi“. No a ak niekto nosom krútil nad cenou ponúkaného tovaru, predávajúci sám pre seba poznamenal: „... les paures aux silence ...“ (nech nemajetní mlčia).

Iný žánr bol pri Silvestrovi Dudovi. Pán elegantného vzhľadu, viac po šesťdesiatke. Skutočný inteligent vždy slušného vyjadrovania bez čo len náznaku invetív. Ak sa však debatovalo o šesťdesiatych rokoch československej filatelie, to boli encyklopedické poznatky. Veď on a Tibor Jaško už v roku 1963 boli prizývaní do Prahy a utvrdzovaní v tom, že postačí, ak v zakladajúcom Zväze československých filatelistov bude jeden, dvaja filatelisti zo Slovenska ako zástupcovia a nie je potrebný „separátny“ slovenský zväz. Nemali dostatočnú podporu od slovenských politických orgánov ani od funkcionárov Ústredného výboru Národného frontu SR. Aj takéto informácie počúvali sme my mladší na burze. Viem, že časom ich rozhodne poznal aj JUDr. Zrubec, pretože už ako predseda ZSF mal na pražských funkcionárov ťažké srdce. My mladší sme aj to mlčky počúvali a potvrdzujúce bolo, keď prítomný Ladislav Novotný, hoci neprehovoril, súhlasne pokyvoval hlavou.

Silvester Duda občas „obrátil kartu“ a rozvravel sa o Dimitrovke, kde bol dlhoročným zamestnancom a predsedom klubu filatelistov. Nesťažoval si, pretože tamojší odborári kupovali pre klub katalógy a filatelisti na oplátku urobili propagačnú výstavku. Občas niečo povedal o záhradke, pretože aj záhradka bola jeho záľubou a ono aj pri takýchto slovách dopoludnie najmä pre „starých pánov“ uplývalo, pre pána Dudu do jedenástej hodiny. V tú hodinu sa zdvihol a povedal : „Páni, tešilo ma“ – pozdravil sa, poprial dobrú chuť k nedeľnému obedu a odišiel. A čo ostatní ? ... „ Musí byť doma včas, aby nevychladol obed a poobede hneď cesta do záhradky“.

Silvester Duda mal veľmi dobré informácie o filatelii vo svete, čo sa usudzovalo z toho, že jednak svoje zbierky mal doplnené najnovšími novinami jeho zberateľského zamerania a mal aj poznatky. Na „zdroj“ bol však opatrný. V tejto súvislosti jedna osobná spomienka: Zbieral som lodičky na známkach. To ma „fest“ držalo. Silvester Duda mal exponát Ghany a tá vydala sériu troch známok – lodičiek. Medzi nimi pirátsku loď. Bohužiaľ, nemal dublety. Tú sériu dodnes nemám,

Otto Gáfa

Z klubov a občianskych združení

Pán Hubert Dobál, podpredseda Spoločenstva sv. Gabriel poslal našej redakcii oznam o používaní príležitostnej pečiatky k svätorečeniu pápeža Jána XXIII. a Jána Pavla II. 28. 4. 2014. Klub filatelistov v Košiciach vyhotovil ilustrovanú obálku ku ktorej používal známku z háračeka k blahoslaveniu Jána Pavla II. KF ku Dňu mesta Košice pripravil nesúťažnú výstavu. Používala sa príležitostná pečiatka.

Klub filatelistov v Močenoku pripravil nesúťažnú výstavu k 95. výročiu tragickej smrti gen. Milana Rastislava Štefánika. K výstave vydal vkusný ilustrovaný poštový lístok.

J. Kútny, Močenok

Občianske združenie Lokálpatriot v Pov. Bystrici pri príležitosti odhalenia pamätníka rodine Krónerovcov 6. 9. 2013 dalo zhotoviť personalizované známky.

Ing. Vojtech Miko, Pov. Bystrica

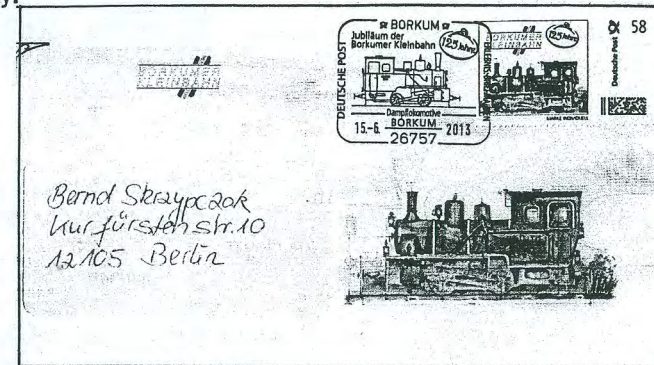

KF v Dubnici nad Váhom má záujem spracovať poštovú históriu obce Rakovice. Prosí filatelistov o kópie poštových pečiatok z 19. storočia. Adr. : Ing. Marcel Pilka, 018 41 Dubnica nad Váhom, Pod Hájom 1096/86/3

Pravidelná rubrika prinášajúca vždy niečo o známkach alebo poštových službách Nemeckej ríše, ako poznatky najmä pre mladšie generácie, zamerala sa na infláciu v Nemecku v roku 1923. Günter Bechtold, ktorý rubriku vedie priblížil čas od 1. 11. 1923, keď poštovné dosiahlo závažné sumy. Na obyčajnú tlačovinu (do váhy 25 g) sa platilo poštovné v sume 20 miliónov DM. Zvlášť sú hodnotné listy s dátumom 1.11-19.11.1923 (obdobu našej menovej reformy v roku 1953 s dátumom 1.3. - 18.3.1953). Nakoľko známky tohto obdobia sú cenovo prijateľné, stále sú predmetom zberateľstva i vystavovania v exponátoch.

Veľmi obľúbené sú u nemeckých zberateľov „vláčiky“ na známkach a na ďalších filatelistických materiáloch. Pripomínajú sa výročia jednotlivých tratí, lokomotív, aj úzkokoľajky voziace náklady do prístavov, pričom „prím“ majú pochopiteľne parné lokomotívy. Často sa vydávajú príležitostné pečiatky.

Do Malej stanice Borkum na ostrovej časti prístavu dopravoval náklad vláčik ťahaný lokomotívou pod zľudoveným názvom „Začmudený obväz“ (na ilustrovanej obálke).

V každom čísle časopisu sa aspoň v notickách spomenú „lodičky“ alebo uverejnia príležitostné pečiatky. Zásľuhu na tom má Spolok filatelistov v prístavnom meste Kiel, založený roku 1931. V čísle sú články o spustení na vodu 24.4. jachty Christine a výletnej lode na okružné plavby Costa Pacifica. Žiada sa poznamenať, že v tematickej komisii nemeckého zväzu filatelistov je sekcia dopravy najaktívnejšia.

Ako dôvetok: Philatelie Liechtenstein, ktorá si zrejme platí stránku časopisu (alebo časť) na reklamu uverejnila oznam o svätorečení Jána Pavla II. a vyobrazila príležitostnú pečiatku, v ktorej strede je iba kríž a motto TOTUS TUUS. Jednoduché a pôsobivé.

THE LONDON PHILATELIST

Medzi najväčšie aukčné domy s filatelistickým materiálom parí firma David Feldman vo Švajčiarsku. Strediská má v Ženeve, Hong Kongu a v New Yorku. Ponúka prvotriedny materiál úrovne „de luxe“. Pečiatky sú úplné, čitateľné, nielen polovica, známky nezastrihnuté, listy čisté, stopercentný materiál, čo kontrastuje s materiálom ponúkaným na našich aukciách.

V čísle je opäť niekoľko odborných článkov zameraných na históriu. Je to vydanie známok Veľkej Británie, emisia roku 1855, kráľovná Viktória a úprava tváre rytcom, ktorý musel niekoľkokrát prerábať spodnú peru, kým komisia schválila pravosť portrétu a vydanie známky. Uvedený je životopis návrhára: Ferdinand Jean Joubert, nar. roku 1810 vo Francúzsku. Uvádza sa činnosť majiteľa známej tlačiarne Warrena De La Rue, postupy skúšania tlače pod.

Nezabúda sa na svetový unikát Britskú Guianu z roku 1856 jej genézu vrátane vlastníctva u Ferrariho, a ďalšie zistenia jej presvietením, ale aj jej nespochybniteľnú pravosť.

Zaujímavý článok je o celistvostiach na ktorých nie sú známky opečiatkované, ale perom poštmajstra prečiarknuté. Aj v tom existoval predpis, keď známka sa musela prečiarknuť dvojitým ondrejským krížom.

Warren De La Rue r. 1882

Figure 1. Commencement of the Smyrna Aydin Railway.

História zriadenia železnice v meste Smyrna (Turecko)-teraz Izmir, roku 1856, a vlakové pečiatky je výborná štúdia lokality už v tom, že spomína Ottomansku ríšu, mesto, anglickú firmu stavajúcu železnicu a pečiatky s anglickým textom. (Mesto r.1922 dobyli Turci, 50 000 Grékov povraždili a takmer 3 milióny z Anatólie ušlo). Listy sú zaujímavé

dvojazyčnosťou, v titulovaní aj v latinke Defik Effendi (Vážený pán ...) Krásne sú rytiny anglických majstrov z otvorenia železničnej stanice v Smyrne. Až záver čísla patrí domácim správam a informáciám.

og

Prednáška o ...

O založení Svetového poštového spolku a prvých kongresoch

Už v prvej polovici 19. storočia sa niektorí jednotlivci činní v poštových službách zaoberali myšlienkou usporiadania nielen vnútroštátnych, ale aj medzinárodných poštových stykov, nakoľko len v Európe bol značný počet poštových správ. Napríklad po roku 1810 iba v Rakúsku a Nemecku bolo vyše 40 poštových správ a každá mala vlastné predpisy. Poštový styk medzi nimi sa upravoval osobitnými zmluvami a tých na konkrétne služby bolo vyše tisíc. Myšlienka zjednotenia týchto stykov postupne urýchlila poštová reforma Rowlanda Hilla z roku 1837 vo Veľkej Británii, prijatá 10.4.1840. V nemalej miere k tomu prispel aj rozvoj nových dopravných prostriedkov. Žiadalo sa prejsť z úrovne teórie a snáh ku konkrétnym činom.

Z podnetu Rakúska a Pruska bol v roku 1847 zvolaný do Drážďan prvý poštový kongres, ktorého výsledkom bolo založenie Nemecko-rakúskeho poštového spolku v roku 1850. Na kongrese došlo k dohode, podľa ktorej všetky zúčastnené štáty tvorili jediné poštové územie s jednotnou menou, vzdialenostnou a váhovou sadzbou a voľná prevádzka tranzitných zásielok. Výnimku mala iba poštová správa Thurn-Taxis, ktorá používala názov Deutsch Österreich Postverein na všetkých vydaniach známok od roku 1852 do roku 1866 (označenie je na ľavej strane známky).

V roku 1859 predložil dánsky poštmajster Joseph Michaelsen návrh na reorganizáciu medzinárodnej pošty vôbec - založenie svetového poštového spolku a zavedenie jednotnej svetovej poštovej sadzby. Návrh bol ako nereálny zamietnutý, poštmajster zbavený funkcie a opustil poštové služby. (Začiatkom 20. storočia bol mu postavený pomník, ktorý je pred poštovým múzeom).

V roku 1863 bola do Paríža zvolaná prvá medzinárodná poštová konferencia, ktorej sa zúčastnilo 17 štátov. Dohodlo sa 31 zásad, ktoré sa mali dodržiavať pri uzatváraní medzinárodných zmlúv. Konferencia v podstate dala základ a smerovanie k založeniu Svetového poštového spolku.

Generálny poštmajster Nemecka Dr. Friedrich von Stephan v roku 1868 uverejnil v úradných novinách severonemeckého spolku (Postamsblatt der Norddeutscher Bundes) článok, v ktorom poukázal na výhody medzinárodnej poštovej organizácie a odporučil zvolanie medzinárodnej konferencie. Nakoľko došlo k vojne medzi Nemeckom a Francúzskom, k prípravám sa pristúpilo až roku 1873. Švajčiarska spolková rada rozoslala mnohým štátom návrh zmluvy a pozvánky na kongres na deň 15.9.1874. Snem sa konal v starom stavovskom dome v Berne a zúčastnili sa ho štáty: Belgicko, Dánsko, Egypt, Francúzsko, Holandsko, Nórsko, Portugalsko, Rakúsko, Rumunsko, Rusko, Grécko, Spojené štáty severo-americké, Srbsko, Španielsko, Švédsko, Turecko, Uhorsko a Veľká Británia.

Prvý medzinárodný poštový kongres založil Všeobecný poštový spolok (Union Générale des Postes) ku ktorému pristúpili všetky zúčastnené štáty. Týkalo sa to 350 miliónov obyvateľov. Zmluvou sa zaviedla jednotná sadzba pre dopravu listových zásielok, novín a tlačív, pričom každý štát si ponechal celý poštový poplatok. Na návrh Belgicka sa zriadila medzinárodná kancelária so sídlom v Berne. Jej úloha spočívala v administratíve medzi štátmi, príprava kongresu a vydávanie časopisu „L'Union Postale“ vo francúzskom, nemeckom a anglickom jazyku (od 1922 aj v španielčine). V roku 1876 sa konala v Berne prvá konferencia spolku, ktorá konštatovala, že na celom svete sa prepravujú 3 miliardy 300 miliónov listových zásielok, pričom len na Európu pripadá 2 miliardy 340 miliónov zásielok. Medzinárodne sa prepravilo 500 miliónov zásielok, z toho 2/3 v Európe.

Druhý kongres sa konal 1.5.1878 v Paríži. Hneď v úvode sa podal návrh na zmenu názvu spolku na Svetový poštový spolok (L'Union Postale Universelle) v skratke UPU (v nemčine Weltpostverien). Prijal zásady k doprave poštových balíkov (Colis postaux)

Tretí kongres sa konal roku 1885 v Lisabone. Uskutočnila sa zmena v uznesení čo do používania telegrafných poukážok, upravili sa poštové príkazy, listy so zaplatenou odpoveďou, stanovili sa zásady pre expresné zásielky a tarify pre váhu balíkov v medzinárodnom styku, pričom váha balíkov sa zvýšila z 3 kg na 5 kg.

Štvrtý kongres UPU sa konal vo Viedni v roku 1891. Dôležité uznesenie sa týkalo medzinárodnej dopravy časopisov. Pripustila sa doprava nevyplatených listových zásielok.

Piaty kongres sa konal v roku 1897 vo Washingtone. Kongres sa zaoberal farbami známok pre medzinárodný styk. Po dlhej rozprave sa uznieslo, že príležitostné poštové známky s prechodnou dobou platnosti nie sú dovolené na frankovanie zásielok pre medzinárodný poštový styk.

Štvrtoročie trvania Svetového poštového spolku sa k oslave zvolalo do Bernu na 2. júl 1900. Pozvánky poslala švajčiarska spolková rada 63. poštovým správam a zároveň prevzala nad kongresom patronát. Švajčiarska poštová správa vydala ku kongresu poštové známky a celinu. Poštové známky v hodnote 5 cts zelenú, 10 cts červenú a 25 cts modrú.

Šiesty kongres UPU sa konal v roku 1906 v Ríme. Schválil niekoľko zmien a nových predpisov. Zaviedli sa „odpovedky“ (coupons réponsée). Znížilo sa poštovné v zahraničnom styku do členských krajín UPU.

Siedmy kongres UPU sa mal konať v roku 1913 v Madride, avšak na žiadosť vlády bol odložený o rok. Po vypuknutí 1. svetovej vojny sa nekonal. Zvolaný bol až na 1.10.1920 a zasadal dva mesiace vzhľadom na množstvo zmien, ktoré sa museli riešiť. Zúčastnilo sa ho 57 poštových správ a po prvý raz aj zástupcovia Česko-Slovenska.

Ôsmy kongres sa konal od 2.7.1924 v Štokholme a trval 7 týždňov. Schválilo sa zníženie medzinárodných poštových sadziieb o 50 % a i. -og-

Glosár redaktora o „zmocňovateľoch“ na katalógové čísla

V deväťdesiatych rokoch bol som členom návrhovej komisie slovenskej známkovej tvorby pri Ministerstve dopravy, pôšt a telekomunikácii SR. V návrhovej komisii, poradnom orgáne ministra dopravy, pôšt a telekomunikácii sa rozhodovalo, ktoré návrhy sú najvhodnejšie na realizáciu. Iba v kuloároch sa spomenulo, ktorý z umelcov by mohol tú, ktorú tému spracovať. Pravda, na to už bola a je kompetentná realizačná komisia.

Pred štyrmi rokmi, keď som zistil, že bude vydaná známka k stému výročiu narodenia spisovateľa Dominika Tatarku, dúfal som, že akad. mal. Marián Čapka, ktorý pozná jeho rodisko, bol tam na nie jednom podujatí, vyhotovil niekoľko krásnych diel, vrátane najznámejšej zvoničky, mohol by byť autorom návrhu. Nestalo sa. Pritom od bývalých členov realizačnej komisie viem, že v nej platilo nepísané, ale uznávané pravidlo, že návrh vypracuje umelec z regiónu, znalý prostredia s možnosťou poznatkov.

Pred tromi rokmi návrhová komisia rozhodla o vydaní známky s námetom Sobášneho paláca v Bytči. Predpokladal som, že námet spracuje ten, ktorý ho dôkladne pozná, kto tam vystavuje. Nestalo sa. Tretí môj námet - Súľovské skaly a Manínska tiesňava návrhová komisia schválila. Koho realizačná komisia poverí? Predsa v realizačnej komisii musí platiť nejaká zásada, princíp, kto a prečo, inak to plodí podozrenie „posúvania si tém navzájom ...“

Je rozhodnuté ! Návrh príležitostnej poštovej známky z emisie Krásy našej vlasti - Manínska tiesňava, výtvarne vypracuje akad. mal. Marián Čapka, ale druhú známku - Súľovské skaly, kde na každoročných túrach pozná skaly, údolia, hrad, Roháče, vodopád atď... Kto bude „robiť skaly“ nevieme. Možno výtvarník, ktorý ich bude hľadať na mape, kde vôbec sú. Je rozhodnuté. Kto rozhodol? Nevedno, ani na akom základe. To zostáva tabu. Na základe čoho realizačná komisia vyberá umelcov sa nevie. Otto Gáta

Spomienka na prvú inauguráciu a na „pána poštára“

Príležitostná poštová známka Dostihy v Mojmírovciach (č. 43, 179) bola vydaná 25. 10. 1994. Pripomenulo sa 180. výročie prvých dostihov v Uhorsku. Bola to prvá známka poctená inauguráciou. Jej súčasťou bola výstava na tému koní z exponátov Ing. O. Pisztona. Inaugurácie sa zúčastnil vtedajší predseda vlády M. Dzurinda, minister a komunikačný filatelista M. Ňaršík pečiatkoval zásielky príležitostnou pečiatkou. Pristavil sa predseda vlády a pozdravil ho: Dobrý deň pán poštár! Mirko Ňaršík pozdrav s úsmevom opätovoľ. Milá spomienka na jedno i na druhé. Tam to začalo ...

O Z N A M Y

- Výbor KF na schôdzi 14. 4. 2014 pri rokovaní o zabezpečenia členskej schôdze k 70. výročiu založenia klubu rozhodol požiadať ZKF o súhlas na udelenie Čestného odznaku II. triedy primátorovi mesta Bytča Miroslavovi Minárčikovi. List spolu so žiadosťou podporiť jubileum sa predložil 26.4.2014 výboru ZKF v Žiline.
- Člen ZKF Otto Gáťa a predseda revíznej komisie ZKF Stanislav Helmeš zaslali 28. 4. 2014 pripomienky k návrhu Hodnotenia aktivity klubov filatelistov stredného Slovenska a k zriadeniu Ceny ZKF. Zároveň obaja vyjadrujú poďakovanie KF v Prievidzi za udelenie Pamätného listu.
- Emblém k výročiu na titulnej strane tohto čísla: autor Jozef Janáč, ktorý spracoval ďalšie materiály (bližšie v budúcom čísle).
- Redakcia Bytčianskej filatelie v snahe vyhovieť niektorým mladším kolegom, zriaďuje rubriku „Prednáška o ...“, kde budú mať možnosť publikovať filatelisti na témy, ktoré patria k poznatkom filatelistov. Prednášky sa uverejnia dvakrát v roku.
- Ďalší oznam - vid' ilustrácia.
- V budúcom čísle : 1. svetová vojna na poštových lístkoch ■ Čo vydal klub k svojmu výročiu ■ Odkaz De Saint - Exupéryho ■ Emisný plán slovenských poštových známok na rok 2015 - upravený ■ So vzťahom k Bytči ■ Štatút Ceny ZKF ■ Kritéria aktivity KF stredoslovenského regiónu ■ Podrobná štatistika o stave vo Zväze slovenských filatelistov.

Výbor klubu filatelistov v Bytči a redakčná rada Bytčianskej filatelie praje členom a čitateľom BF príjemne prežitý čas dovoleníek.

